

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту, адміністрування та права
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-
гуманітарних дисциплін

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА

**Методичні вказівки
для самостійного вивчення дисципліни**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної, заочної навчання спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)**

Харків 2024

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту, адміністрування та права
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА

Методичні вказівки
для самостійного вивчення дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної, заочної навчання спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)

Затверджено
рішенням Науково-методичної
ради факультету менеджменту,
адміністрування та права
Протокол №_1
від _17.09.2024р.

Харків
2024

УДК 378.017:174](072)

П 84

Схвалено на засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та

соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від 12.09.2024 р.

Рецензенти:

І. С. Нечитайло, д-р соціол. наук, проф. кафедри соціології та психології Харківського національного університету внутрішніх справ;

В. М. Нагаєв, д-р. пед. наук, проф. кафедри професор кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування Державного біотехнологічного університету.

П84 Професійно-педагогічна етика : метод. вказівки для самост. вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної, заоч. навч. спец. 015 «Професійна освіта» (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) / Держ. біотехнол. ун-т ; уклад. Н. Г. Грабар. Харків : [б. в.], 2024. 35 с.

Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Професійно-педагогічна етика» містять опис, програму та структуру викладання навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта» (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології). Мета видання – розвиток у здобувачів самостійного контролю знань із професійно-педагогічної етики. Питання для обговорення, тематика рефератів, індивідуальні завдання побудовані на матеріалах лекцій. Наведено перелік питань для підсумкового контролю знань, які дають можливість студентам творчо та усвідомлено підійти до вивчення дисципліни. Тестові завдання націлені на закріплення вивченого матеріалу.

УДК 378.017:174](072)

Відповідальний за випуск Н. І. Моїсєєва, д-р. економ. наук

© Н. Г. Грабар, 2024

© ДБТУ, 2024

ВСТУП

В силу поглиблення професіоналізації праці перед фахівцями різноманітних напрямів все частіше виникають моральні колізії, вирішити які, спираючись тільки на професійні знання, неможливо. Тому проблеми професійної етики мають стати невід'ємною часткою професійної освіти. Є професії, моральний аспект в яких відіграє основоположну роль. Це соціономічні професії типу «людина-людина», де «об'єктом праці» виступають живі люди, де в процесі професійної діяльності відбувається вторгнення у внутрішній світ людини часто в критичних життєвих ситуаціях. У цих сферах діяльності спостерігається особливо велика залежність однієї людини від іншої, і результати професійної діяльності можуть мати доленосне значення для інших людей. У професіях такого типу на основі загальних принципів моралі виробляються своєрідні кодекси честі, професійної поведінки, котрі поряд із загальноморальними правилами вбирають і досвід даного виду людської діяльності.

Вимоги до викладача професійної освіти в сучасних складних умовах значно змінюються. Педагогічна майстерність не обмежується професійними знаннями, а все більше вимірюється критеріями соціальних компетенцій, серед яких визначальними виступають морально-ціннісні якості. Вимоги ці, звичайно, виступають як ідеал, досягнення якого слід прагнути. В контексті цих вимог методичні рекомендації до курсу «Професійно-педагогічна етика» дозволить майбутнім викладачам усвідомити рівень моральної відповідальності за свою діяльність та визначити пріоритетні духовні цінності в моделюванні науково-викладацької практики.

Методичні поради містять тематичний план курсу «Професійно-педагогічна етика» для студентів, які навчаються за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології), короткий зміст лекцій, плани семінарських занять та завдання для самостійної роботи, список рекомендованої літератури, орієнтовні питання до іспиту, а також методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни для студентів заочної форми навчання.

Методичні вказівки призначені здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної, заочної та дистанційної форм навчання спеціальності 015 «Професійна освіта» (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології).

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу. Метою навчальної дисципліни «Педагогічно-професійна етика» є формування у студентів цілісного, системного уявлення про специфіку професійної моралі педагогів, розкриття сутності етико-аксіологічного підходу до організації професійної педагогічної діяльності.

Завдання курсу

Теоретико-прикладними завданнями педагогічної етики в сучасних умовах є:

- формування у педагога здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, критичності та самокритичності;
- знань і розуміння предметної галузі та професійної діяльності;

- здатності використовувати поглиблені спеціальні знання та уміння при вирішенні науково-практичних завдань в галузі професійної освіти, а також продукувати нові для вирішення проблемних професійних завдань;
- здатності самостійно здобувати нові професійні знання, формувати фахові вміння, постійно самовдосконалюватися у професії, виконувати науково-дослідну роботу в галузі професійної освіти;
- аналізувати соціально-значущі проблеми і використовувати результати у професійній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни «Професійно-педагогічна етика» студенти повинні:

Знати:

знати і критично осмислювати проблеми у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей;

основні поняття і терміни філософії, педагогіки та психології, закономірності навчання і виховання у закладах освіти;

структурні компоненти формування етики педагогічного професіоналізму та педагогічної творчості;

етичні принципи і їх застосування у професійній діяльності.

Вміти:

- вільно володіти категоріальним апаратом даної галузевої педагогічної науки, головними джерелами та додатковими матеріалами з дослідження педагогічної етики;
- пояснювати тенденції, процеси та феномени етичних відносин;
- етично поводитись відносно інших людей і відносно природи (відповідно принципам біоетики);
- вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опорою на загальнолюдські цінності та норми закону;
- володіти культурою ділового та професійного спілкування;
- реалізовувати принципи педагогічної етики та творчості у професійній діяльності
- створювати морально сприятливе освітнє середовище.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА»

Тема 1. Предмет, завдання, функції педагогічної етики.

Виникнення предмету, завдання, функції. Походження і взаємозв'язок понять «етика», «мораль», «моральність». Педагогічна етика як складова етики, що відображає специфіку функціонування моралі в умовах цілісного педагогічного процесу, наука про різні аспекти моральної діяльності педагога. Закономірності прояву моралі у свідомості, поведінці, взаєминах і діяльності педагога як предмет практичної педагогічної етики. Завдання педагогічної етики. Функції педагогічної етики.

Провідні етико-педагогічні системи: генезис ідеї співробітництва (Демокрит, Плутарх, Платон, Квінтіліан, П.Абеляр, Г.Сен-Вікторський, Ж.Жерсон, Я.А.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, Й.-Г.Песталоцці, Д.Дьюї, С.Френе, А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський, педагогіка співробітництва).

Тема 2. Фахова мораль – основа педагогічної етики.

Моральна культура особистості соціального педагога як цілісна система елементів, що охоплює культуру етичного мислення, культуру почуттів, культуру поведінки, етикет. Структура моральної свідомості педагога. Моральні погляди (етичні знання), переконання (ідеали) і почуття (педагогічна совість) як складові моральної свідомості педагога. Педагогічний інтерес як прагнення педагога до виконання свого професійного обов'язку, безкорислива мотивація його дій в умовах навчально-виховного процесу.

Тема 3. Теоретичні основи етичних знань педагога

Педагогічна етика про моральну свідомість педагога як частину моральної культури особистості, що характеризує рівень морального розвитку людини. Моральна культура особистості педагога як цілісна система елементів, що охоплює культуру етичного мислення, культуру почуттів, культуру поведінки, етикет. Структура моральної свідомості педагога. Моральні погляди (етичні знання), переконання (ідеали) і почуття (педагогічна совість) як складові моральної свідомості педагога.

Тема 4. Категорії етики педагогічної діяльності

Загальна характеристика категорій етики. Добро і зло у професійній діяльності соціального педагога. Дослідження проблеми добра і зла в етичній теорії. Псевдодобро (удавана доброта, корислива доброта, гедоністична доброта, конформна доброта). Моральний обов'язок педагога. Історичний розвиток сутності і змісту поняття обов'язку особистості. Суперечності, що супроводжують виконання педагогічного обов'язку: суперечність між належним і сутнісним у виконанні морального педагогічного обов'язку; між свободою і необхідністю у виконанні морального педагогічного обов'язку; між волею і розумом у виконанні морального педагогічного обов'язку; між розумом і почуттями у виконанні морального педагогічного обов'язку. Педагогічне вигорання.

Тема 5. Етичний розвиток педагога.

Етичний розвиток педагога як основа професійної компетентності. Етична природа розвитку професійних умінь учителя. Психолого-педагогічні механізми етичного вдосконалення педагога. Етичні основи у ставленні педагога до обраної

професії. Самопізнання педагога як основа його самовдосконалення. Етика як умова гуманізації педагогічного процесу. Етика педагога як детермінанта особистісного розвитку дитини. Етика взаємодії викладача з колегами. Типові помилки етико-педагогічної поведінки викладача. Етичні засади педагогічної взаємодії педагога з учнями (герменевтичний аспект).

Тема 6. Педагогічна мораль та її прояви у спілкуванні.

Педагогічна мораль та її прояви у спілкуванні з вихованцями. Моральні взаємини вихователя з дітьми як система взаємозв'язків, що функціонують на основі принципів паритетного діалогу. Функціональний характер моральних відносин: координація, субординація, співробітництво, моральний контроль, самоконтроль. Професіоналізм викладача і вміння співпрацювати з учнями. Професійна мораль як вираження професійного обов'язку вихователя, його моральних обов'язків. Соціальна доцільність педагогічної моралі. Педагогічний такт як компонент моральної культури педагога, моральний регулятор педагогічного процесу. Елементи педагогічного такту.

Тема 7. Педагогічне спілкування. Суб'єкт- суб'єктний підхід.

Професійне педагогічне спілкування як комунікативна взаємодія викладача з вихованцями, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності та стосунків. Багатогранність і поліфункціональність повноцінного педагогічного спілкування. Суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування, принципи його ефективної організації. Загальне ставлення до і професійної діяльності в цілому як основа стилю спілкування педагога. Культура педагогічного спілкування. Класифікація стилів педагогічного спілкування: діалогічний, альтруїстичний, конформістський, пасивний, маніпулятивний, авторитарно-монологічний, конфліктний.

Тема 8. Педагог як суб'єкт моральних відносин.

Моральні відносини педагога як вид суспільних відносин, що є сукупністю соціальних зв'язків і залежностей, у яких основну роль відіграє взаємодія людей і соціальних спільнот, що ґрунтуються на загальноприйнятих моральних цінностях, спрямованого на дотримання суспільного та індивідуального блага і користі, гармонізацію умов морального прогресу. Характеристика об'єктивних і суб'єктивних аспектів.

Тема 9. Кодекс професійної етики педагога.

Професіоналізм як моральна риса особистості. Психологічні критерії і ступені професіоналізму педагога: об'єктивні, суб'єктивні, результативні, професійні, нормативні, індивідуально-варіативні, прогностичні, творчі. Компоненти особистості педагога XXI століття: гносеологічний, аксеологічний, творчий, комунікативний, етичний потенціали. Кодекс професійної педагогічної етики як система основних моральних вимог, що координують взаємодію педагога з усіма учасниками педагогічного процесу. Основні розділи кодексу професійної етики педагога. Важливість створення кожним майбутнім викладачем свого особистого кодексу професійної етики.

Тема 10. Етичні особливості педагогічної взаємодії.

Психолого-педагогічна взаємодія є необхідною умовою ефективності педагогічного процесу. Психолого-педагогічна взаємодія узгоджена діяльність педагога й вихованців, спрямована на досягнення спільних цілей і результатів та вирішення важливих завдань. Поняття «психолого-педагогічна взаємодія» передбачає: з одного боку – педагогічний вплив, з іншого власну активність учня, що виявляється у відповідних діях, відносинах, ставленнях.

Тема 11. Особливості педагогічної етики спілкування у закладах вищої освіти. Етика відносин у системі «педагог-студент».

Педагогічна діяльність вимагає налагодження педагогічного спілкування, безпосередніх контактів викладача зі студентами. Обов'язковою нормою професійної поведінки викладача є дотримання педагогічної етики, прагнення формувати людські стосунки зі студентами і між ними. В основі моральної норми професійної поведінки викладача має бути повага до особистості студента і одночасно максимальна вимогливість до нього. Професіоналізм спілкування передбачає позитивну установку викладача у ставленні до студента. У сфері спілкування викладача зі студентами важливу роль відіграє психологічно активний стан або педагогічний оптимізм.

Тема 12. Етика взаємовідносин в системі «педагог-педагог».

Моральні відносини всередині колективу складаються таким чином, щоб колектив був єдиним суб'єктом педагогічної діяльності. Окремий педагог повинен усвідомлювати свою відповідальність, мати необхідний авторитет, бути шанованим колегами, робити свій внесок до спільної справи колективу. Щоденна праця повинна відбуватися в атмосфері доброзичливості, співробітництва, колективної відповідальності за кожного вихованця. У педагогічному колективі поряд із загальними нормами моральної регуляції велике значення мають особливості професійної психології педагога, що в якості суб'єктивних факторів визначають специфічні моменти в поведінці і відносинах педагогів.

Тема 13. Етикет в професійній культурі педагога.

Етикет і педагогічний такт у діяльності педагога. Етикет базується на моральній і формально-організаційній основах. Мовленнєвий етикет педагога складається з правил мовленнєвої поведінки у спілкуванні з колегами, учнями, їхніми батьками. Педагог має володіти правильним, чистим мовленням, різноманітними словесними формулами, складними словосполученнями, умінням конструювати власні висловлювання, послуговуватися правилами мовленнєвої поведінки в типових ситуаціях спілкування. Стандартизованими (типовими) ситуаціями спілкування, в яких особливо необхідно дотримуватися мовленнєвого етикету, є привітання, знайомство, звертання і привернення уваги, прощання, вибачення, подяка, прохання, схвалення, згода, заперечення, відмова, пропозиція, порада тощо. У процесі багаторазового повторення однотипних мовленнєвих ситуацій сформувалися усталені комунікативні одиниці, які обслуговують ці ситуації.

Тема 14. Педагогічні конфлікти та шляхи їх подолання.

Конфлікт як порушення норм взаємодії. Суть конфліктної ситуації. Етапи розвитку конфлікту: виникнення конфліктної ситуації, посилення взаємної емоційної

напруги між сторонами-учасниками; народження приводу; виникнення власне конфлікту; позитивне або негативне розв'язання конфлікту. Види конфліктів. Причини конфліктів. Особливості поведінки особистості в конфліктних ситуаціях. Міри запобігання конфліктам. Особливості педагогічних конфліктів, шляхи їх подолання. Моральна норма як важлива умова попередження конфліктної ситуації. Моральні відносини – один з найважливіших елементів механізму регуляції моральної атмосфери в суспільстві, колективі, групі. Дієвість морального ідеалу в конфліктній ситуації.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин				Індивідуальна робота
	В тому числі				
	Всього	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	
Предмет, завдання, функції соціально-педагогічної етики.		2	2	4	
Фахова мораль – основа соціально-педагогічної етики.		2	2	4	
Теоретичні основи етичних знань педагога		2	2	4	
Категорії етики педагогічної діяльності		2	2	4	
Етичний розвиток педагога		2	2	4	
Педагогічна мораль та її прояви у спілкуванні		2	2	4	
Педагогічне спілкування. Суб'єкт-суб'єктний підхід		2	2	4	
Педагог як суб'єкт моральних відносин		2	2	4	
Кодекс професійної етики педагога.		2	2	4	
Етичні особливості педагогічної взаємодії.		2	2	4	
Особливості педагогічної етики спілкування у закладах вищої освіти. Етика відносин у системі «педагог-студент».		2	2	4	
Етика взаємовідносин в системі «педагог-педагог».		2	2	4	
Етикет в професійній культурі педагога.				6	
Педагогічні конфлікти та шляхи їх подолання.		2	4	6	
Разом	120	28	32	60	

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Мета самостійної роботи студента – осмислено і самостійно працювати спочатку з навчальним матеріалом, потім з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації і самовиховання з тим, щоб прищепити вміння надалі безперервно підвищувати свою професійну кваліфікацію. Основним принципом організації самостійної роботи студентів є комплексний підхід, спрямований на формування навичок репродуктивної та творчої діяльності студента в аудиторії, при позааудиторних контактах з викладачем на консультаціях і домашній підготовці. Самостійна робота виконується по таким розділам:

1. Проробка лекційного матеріалу. Головне в період підготовки до лекційних занять – навчитися методам самостійної розумової праці, свідомо розвивати свої творчі здібності та опановувати навичками творчої роботи. Для цього необхідно суворо дотримуватися дисципліни навчання і поведінки. Чітке планування свого робочого часу і відпочинку є необхідною умовою для успішної самостійної роботи. Протягом навчального семестру кожен студент самостійно повинен систематично проробляти теоретичні та практичні матеріали, які викладаються на лекційних заняттях.

2. Підготовка до семінарських занять. Підготовку до кожного семінарського заняття кожен студент повинен почати з ознайомлення з планом семінарського заняття, який відображає зміст запропонованої теми. Ретельне продумування та вивчення питань плану ґрунтується на опрацюванні поточного матеріалу лекції, а потім вивчення обов'язкової та додаткової літератури, рекомендованої до даної теми. Результат такої роботи повинен проявитися в здатності студента вільно відповісти на теоретичні питання семінару, його виступі і участю в колективному обговоренні питань досліджуваної теми, правильному виконанні практичних завдань і контрольних робіт.

3. Проробка окремих розділів навчальної програми, які не викладалися на лекціях. В процесі самостійної роботи кожен студент повинен самостійно вивчити теми, які запропоновані у даних методичних вказівках.

4. Підготовка до поточного і підсумкового контролю. Кожен навчальний семестр закінчується заліково-екзаменаційною сесією. Підготовка до заліково-екзаменаційної сесії, складання заліків і іспитів є також самостійною роботою студента. Основне в підготовці до сесії – повторення всього навчального матеріалу дисципліни, по якому необхідно скласти залік або іспит.

Тема 1. Предмет, завдання, функції, педагогічної етики.

Питання для розгляду.

1. Виникнення етики як науки.
2. Предмет і функції професійної етики.
3. Професійна етика в суспільстві та її взаємозв'язок з іншими науками.
4. Особливості етики різних професій.

Питання для контролю і самоперевірки

1. Які завдання покликана вирішувати педагогічна етика?
2. Функції етики.
3. Основні поняття і категорії практичної педагогічної етики: педагогічна справедливість, професійний педагогічний обов'язок, професійна честь і совість, педагогічний авторитет, самодисципліна.
4. Внесок вітчизняних мислителів у педагогічну етику

Список рекомендованої літератури

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика [Текст] :навч.посіб. /Г. П. Васянович – К.: «Академвидав». 2011. – 255 с.
2. Вознюк Н. М. Етика [Текст] :навч.посіб. /Н.М. Вознюк. – К. : Центр навч. літ. 2008. – 212 с.
3. Дудник Н. Педагогічна етика: навч. посібник – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 120 с.
4. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: навч. посіб. / В. А. Малахов. - 4-те вид. – К.: Либідь, 2002. – 384 с.

Тема 2. Моральний вибір і ціннісні орієнтири в педагогічній роботі.

Питання для розгляду.

1. Ціннісні орієнтації у структурі педагогічної діяльності
2. Типологія ціннісних орієнтацій в педагогічній діяльності
3. Специфіка морального вибору в професійній діяльності педагога
4. Морально-етичні основи особистісного розвитку педагога

Питання для контролю і самоперевірки:

1. Соціальна значимість ціннісних орієнтацій в педагогічній діяльності
2. Особистісно орієнтоване підґрунтя формування професійно ціннісних орієнтацій майбутнього викладача
3. Формування ціннісних орієнтацій майбутнього викладача професійної освіти.
4. Загальні і специфічні функції педагогічної моралі.
5. Які завдання стоять перед педагогічною етикою сьогодні?

Список рекомендованої літератури

1. Вакуленко В. М. Роль гендерного аспекту у формуванні ціннісних орієнтацій на ідеях народної педагогіки майбутніх педагогів / В. М. Вакуленко, О. О. Стягунова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua>. – Назва з екрана

2. Васянович Г. П. Педагогічна етика [Текст] : навч. посіб. / Г. П. Васянович – К.: «Академвидав». 2011. – 255 с.
3. Вознюк Н. М. Етика [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Вознюк. – К. : Центр навч. літ. 2008. – 212 с.
4. Нічуговська Л. І. Розвиток готовності майбутніх педагогів до інклюзивного навчання в умовах магістратури. // Ukrainian Professional Education, 2019. №1(5). – С. 33–40.
5. Павлик Н. В. Морально-етичні основи особистісного розвитку педагога [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720014/1/>
6. Тушева В. В. Цінності у структурі професійної культури майбутнього вчителя / В. В. Тушева // Збірник наукових праць. – № 1. – Бердянськ : БДПУ, 2010. – С. 151 – 157.

Тема 3. Теоретичні основи етичних знань педагога

Питання для розгляду.

1. Моральна вимога, як конкретизований обов'язок
2. Морально-психологічні аспекти педагога
3. Мораль і творчість: соціальний аспект.
4. Теоретики про етику педагога

Питання для контролю і самоперевірки:

1. Які завдання стоять перед педагогічною етикою сьогодні?
2. Що таке педагогічна мораль? У чому ви бачите основні форми її прояву?
3. Моральні критерії педагогічного колективу.
4. Як змінювався предмет педагогічної етики в минулі культурно-історичні періоди?

Список рекомендованої літератури

1. Андреев В. И. Педагогічна етика [Текст] : спецкурс для морального саморозвитку / В. И. Андреев. – Казань : Центр інноваційних технологій, 2003. – 272 с.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава: вид-тво ППУ, 1994. – 191 с.
3. Професійна етика вчителя: час і вимоги / [за заг. ред. Б. М. Жебровського]. – К., 2000. – 62 с.
4. www.nbuv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського

Тема 4. Категорії етики педагогічної діяльності

Питання для розгляду.

1. Основні категорії педагогічної етики, їх загальна характеристика
2. Поняття про моральний обов'язок і відповідальність, справедливість і щастя, честь, гідність і совість викладача навчального закладу.
3. Принципи педагогічної етики.
4. Добро і зло у професійній діяльності педагога. Добродесності та вади викладача.

Питання для контролю і самоперевірки

1. Дайте характеристику основним категоріям педагогічної етики. Назвіть сферу найбільшої реалізації цих категорій.
2. Загальна характеристика категорій етики.

3. Поняття про моральний обов'язок і відповідальність, справедливість і щастя, честь, гідність і совість викладача закладу освіти.
4. Дайте визначення поняття «категорії педагогічної етики».
5. Дайте визначення категорії професійний обов'язок.

Список рекомендованої літератури

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика [Текст] :навч.посіб. /Г. П. Васянович – К.: «Академвидав». 2011. – 255 с.
 2. Вознюк Н. М. Етика [Текст] :навч.посіб. /Н.М. Вознюк. – К. : Центр навч. літ. 2008. – 212с.
3. Дудник Н. Педагогічна етика: навч. посіб. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 120 с.
4. Етичні цінності. - <http://www.etica.in.ua/etichni-tsinnosti/>

Тема 5. Етичний розвиток педагога.

Питання для розгляду.

1. Професійно значимі якості особистості педагога
2. Поняття педагогічного такту у професійній діяльності викладача
3. Принципи педагогічного такту.
4. Ознаки педагогічної нетактовності

Питання для контролю і самоперевірки

1. Що спонукає людину до моральних вчинків?
2. Основні структурні елементи моральної свідомості викладача на раціонально-теоретичному рівні (етичні знання, ідеали, переконання, норми, принципи).
3. Професійно значущі якості особистості педагога.
4. Поняття про стандарти загальнопедагогічного професіоналізму.
5. Педагогічний такт у взаємодії викладача з батьками вихованців.

Список рекомендованої літератури

1. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 248 с.
2. Вознюк Н. Етика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.
3. Дудник Н. Педагогічна етика: навч. посібник – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 120 с.
4. Етика та естетика : навч. пос. для підготовки до іспитів / Упор. І. Тетарчук. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 316 с.
5. Етичний кодекс українського педагога (Проект). URL : http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11292

Тема 6. Педагогічна мораль та її прояви у спілкуванні.

Питання для розгляду.

1. Моральна компетенція викладача.
2. Сутність та функції педагогічної моралі.
3. Моральні норми педагога.

Питання для контролю і самоперевірки

1. Прояви моралі та культура спілкування викладача.
2. Культура педагогічної взаємодії
3. Моральна свідомість особистості педагога
4. Поясніть значення термінології: педагогічний такт

Список рекомендованої літератури

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Васянович Г. П. Педагогічна етика [Текст] :навч.посіб. /Г. П. Васянович – К.: «Академвидав». 2011. – 255 с.
 3. Вознюк Н. М. Етика [Текст] :навч.посіб. /Н.М. Вознюк. – К. : Центр навч. літ. 2008. – 212с.
4. Дудник Н. Педагогічна етика: навч. посібник – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 120 с.
5. Степанчук Л. С. Мовний етикет педагога [Текст] / Л. С. Степанчук // Педагогічна майстерня : науково-методичний журнал. – 2015. – № 3. – С. 8–10.
 6. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога :навч. посіб./Л. Л. Хоружа. – К.: «Академвидав». 2012. – 208 с.

Тема 7. Педагогічне спілкування: основні аспекти.

Питання для розгляду.

1. Обґрунтувати принципи педагогічного спілкування.
2. Культура спілкування і етика педагога.
3. Головні моральні основи етики педагогічного спілкування

Питання для контролю і самоперевірки

1. Культура педагогічного спілкування: основні вектори.
2. Основні ціннісні орієнтації педагога.
3. Етика як складова педагогічного ідеалу.
4. Дати означення поняття «педагогічна культура»
5. Підходи щодо тлумачення педагогічного такту.

Список рекомендованої літератури

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Васянович Г. П. Педагогічна етика [Текст] :навч.посіб. /Г. П. Васянович – К.: «Академвидав». 2011. – 255 с.
3. Вознюк Н. М. Етика [Текст] :навч.посіб. /Н.М. Вознюк. – К. : Центр навч. літ. 2008. – 212с.
4. Дудник Н. Педагогічна етика: навч. посібник – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 120 с.

Тема 8. Педагог як суб'єкт моральних відносин

Питання для розгляду.

1. Етика як умова гуманізації педагогічного процесу.
2. Етичні засади педагогічної професії.

3. Етичні заповіді сучасного педагога.
4. Етикет у професійній діяльності педагога.

Питання для контролю і самоперевірки

1. Дати означення поняття «моральна регуляція»
2. Охарактеризувати загальні функції педагогічної моралі.
3. Виокремити і обґрунтувати специфічні функції педагогічної моралі.
4. Дати характеристику моральних норм педагога.
5. Дати означення моральної свідомості особистості педагога.
6. Охарактеризувати компоненти моральної свідомості.
7. Обґрунтувати ціннісні орієнтації як складові моральної свідомості

Список рекомендованої літератури

1. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Львів : Магнолія 2006, 2021. 312 с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч.посібник. Київ : Академвидав, 2017. 256 с.
3. Дудник Н.В. Педагогічна етика : навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 120 с.
4. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Р. В. Зозуляк-Случик, Б. І. Ковбас. ІваноФранківськ : Симфонія форте, 2011. 212 с.
5. Етика ділового спілкування : навч. посіб. для ВНЗ / В. Г. Воронкова та ін. Львів : Магнолія 2006, 2017. 311 с.

Тема 9. Етичний кодекс педагога

Питання для розгляду

1. Ціннісні орієнтації як складові моральної свідомості.
2. Моральний кодекс викладача.
3. Кодекс честі викладача.

Питання для контролю і самоперевірки

1. Дати означення поняття «моральна регуляція»
2. Охарактеризувати загальні функції педагогічної моралі.
3. Виокремити і обґрунтувати специфічні функції педагогічної моралі.
4. Дати характеристику моральних норм педагога.
5. Дати означення моральної свідомості особистості педагога.
6. Охарактеризувати компоненти моральної свідомості.

Список рекомендованої літератури

1. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Львів : Магнолія 2006, 2021. 312 с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч.посібник. Київ : Академвидав, 2017. 256 с.
3. Дудник Н.В. Педагогічна етика : навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 120 с.
4. Лутаєва, Т.В., Кайдалова Л.Г. Педагогічна культура : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2013. 156 с.
5. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн та ін.; за ред. І.А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.

6.Професійна та педагогічна етика: навч.-метод. посіб. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : «Видавництво КСВ»,2019.

Тема 10. Етичні особливості педагогічної взаємодії.

Питання для розгляду

1. Культура педагогічної взаємодії педагога професійної освіти.
2. Етика взаємин викладача з колегами по роботі, вихованцями.
3. Охарактеризуйте принцип моральної відповідальності.
4. Охарактеризуйте принцип моральної справедливості.

Питання для контролю і самоперевірки

1. Сутність і зміст педагогічної етики.
2. Етичні засади педагогічної професії
3. Охарактеризуйте принцип толерантності.
4. Дайте характеристику принципу професійної компетентності.
5. Особливості педагогічної взаємодії.

Список рекомендованої літератури

1. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч.посібник. Київ : Академвидав, 2017. 256 с.
2. Дудник Н.В. Педагогічна етика : навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 120 с.
- 3.Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Р. В. Зозуляк-Случик, Б. І. Ковбас. ІваноФранківськ : Симфонія форте, 2011. 212 с.
4. Професійна та педагогічна етика: навч.-метод. посіб. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : «Видавництво КСВ»,2019. 85 с.

Тема 11. Етика відносин у системі «педагог-студент».

Питання для розгляду

1. Педагогічна етика в умовах демократизації вищої освіти.
2. Обґрунтуйте принципи гуманної педагогіки.
3. Особливості онлайн спілкування
- 4.Визначте основні етичні вимоги до спілкування між колегами у вищій школі.

Питання для контролю і самоперевірки

1. У чому ви бачите специфічні риси етики у вищій школі?
2. Назвіть можливі стилі спілкування викладач – студент.
3. Основні принципи тактичного спілкування «педагог-студент»
4. Обґрунтувати етику взаємин куратор-студентська група.

Список рекомендованої літератури

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
- 2.Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Львів : Магнолія 2006, 2021. 312 с.

3. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2017. 256 с.
4. Дудник Н.В. Педагогічна етика : навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 120 с.
5. Зозуляк-Слущик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Р. В. Зозуляк-Слущик, Б. І. Ковбас. ІваноФранківськ : Симфонія форте, 2011. 212 с.
6. Етика ділового спілкування : навч. посіб. для ВНЗ / В. Г. Воронкова та ін. Львів : Магнолія 2006, 2017. 311 с.

Тема 12. Професійна етика спілкування педагогічного колективу.

Питання для розгляду

1. Моральні критерії педагогічного колективу.
2. Основні аспекти ділового спілкування.
3. Розкрийте етичні засади педагогічної професії

Питання для контролю і самоперевірки

1. Якими властивостями повинна володіти здоровий педагогічний колектив?
2. Які якості педагога є головними перешкодами на шляху створення оптимального психологічного клімату в педагогічному колективі?
3. Які принципи сприяють формуванню в педагогічному колективі оптимального психологічного клімату?
4. Якими нормами повинні керуватися члени педагогічного колективу у взаємовідносинах між собою?
5. Якими нормами повинні керуватися члени педагогічного колективу у взаємовідносинах керівником?
6. Якими нормами повинні керуватися члени педагогічного колективу у взаємовідносинах з адміністрацією?

Список рекомендованої літератури

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Львів : Магнолія 2006, 2021. 312 с.
3. Борг Джеймс. Мистецтво говорити. Київ, 2019. 304 с.
4. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Київ, 2019. 344 с.
5. Етика ділового спілкування : навч. посіб. для ВНЗ / В. Г. Воронкова та ін. Львів : Магнолія 2006, 2017. 311 с.
6. Професійна та педагогічна етика: навч.-метод. посіб. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : «Видавництво КСВ», 2019. 85 с.

Тема 13. Етикет в професійній культурі педагога.

Питання для розгляду

1. Основи педагогічної культури.
2. Дві форми прояву педагогічної культури: статична й динамічна.
3. Складові педагогічної культури.

4. Основи етикету в ділових стосунках викладача професійної освіти.

Питання для контролю і самоперевірки

1. В чому полягає глобальна відповідальність діяльності педагога?
2. В чому полягає поліфункціональний характер діяльності педагога?
3. В чому полягає творчий характер педагогічної діяльності?
4. Імідж викладача закладу освіти.

Список рекомендованої літератури

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика [Текст] :навч.посіб. /Г. П. Васянович – К.: «Академвидав». 2011. – 255 с.
2. Вознюк Н. М. Етика [Текст] :навч.посіб. /Н.М. Вознюк. – К. : Центр навч. літ. 2008. – 212с.
3. Дудник Н. Педагогічна етика: навч. посібник – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 120 с.
4. Професійна етика викладача та науковця: методичні вказівки для здобувачів третього освітньо-наукового рівня (доктора філософії) за спеціальністю 033 Філософія / С. Г. Секундант. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2020. – 35 с.
- 5.Професійна та педагогічна етика: навч.-метод. посіб. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2019. 85 с.
6. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога :навч. посіб./Л. Л. Хоружа. – К.: «Академвидав». 2012. – 208 с.

Тема 14. Особливості педагогічних конфліктів, шляхи їх подолання (4год).

Питання для розгляду

1. Поняття конфлікту. Стилi поведінки в конфліктних ситуаціях
2. Конфлікти в педагогічному колективі та шляхи їх уникнення.
3. Причини виникнення конфліктів у закладі освіти

Питання для контролю і самоперевірки

1. Конфлікт і взаємодія в педагогічній діяльності закладу освіти.
2. Види педагогічних ситуацій і конфліктів та їх особливості.
3. Що передбачає конфліктна ситуація.
4. Основні причини конфліктів

Список рекомендованої літератури

1. Лутаєва, Т.В., Кайдалова Л.Г. Педагогічна культура : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2013. 156 с.
2. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн та ін.; за ред. І.А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
- 3.Професійна та педагогічна етика: навч.-метод. посіб. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2019. 85 с.
4. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога :навч. посіб./Л. Л. Хоружа. – К.: «Академвидав». 2012. – 208 с.

Тема 15. Роль морально-психологічного клімату в колективі.

Питання для розгляду

1. Моральне самовиховання і його основні методи й методики.
2. Формування професіоналізму морально-психологічними засобами
3. Психолого-педагогічні компетенції педагога.
4. Педагогічні технології формування морально-етичної парадигми у майбутніх викладачів. Моральні проблеми педагогічної діяльності

Питання для контролю і самоперевірки

1. Дайте визначення категорії педагогічна майстерність.
2. Яким вимогам має відповідати ставлення педагога до своєї праці?
3. Емоційно-вольові засади педагогічної майстерності.
4. Основні проблеми формування позитивного психологічного клімату в педагогічному колективі
5. Роль морально-психологічного клімату в колективі.

Список рекомендованої літератури

1. Вплив керівника на соціально-психологічний клімат педагогічного колективу. Методичні вказівки для студентів спеціальності 053 Психологія. – Полтава, 2020. – 52 с.
2. Дудник Н. В. Педагогічна етика : навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 120 с.
3. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
4. Волкова, Н. П. Сприятливий соціально-психологічний клімат – основа ефективної комунікації у педагогічному колективі. //Професійно-педагогічна комунікація, 2006. С.60– 75.
5. Романовський О.Г., Грень Л.М., Серeda Н.В. Професійно-етичні засади педагогічної діяльності: текст лекцій / О. Г. Романовський, Л.М. Грень, Н.В. Серeda. – Харків: НТУ «ХП». – 2020. – 148 с.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Львів : Магнолія 2006, 2021. 312 с.
3. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2017. 256 с.
4. Волкова, Н. П. Сприятливий соціально-психологічний клімат – основа ефективної комунікації у педагогічному колективі. //Професійно-педагогічна комунікація, 2006. С.60– 75.
5. Дудник Н.В. Педагогічна етика : навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 120 с.
6. Зозуляк-Слущик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Р. В. Зозуляк-Слущик, Б. І. Ковбас. ІваноФранківськ : Симфонія форте, 2011. 212 с.
7. Етика ділового спілкування : навч. посіб. для ВНЗ / В. Г. Воронкова та ін. Львів : Магнолія 2006, 2017. 311 с.
8. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: навч. посіб. / В. А. Малахов. – 4-те вид. – К.: Либідь, 2002. – 384 с.
9. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.
10. Романовський О.Г. Ділова етика: навч. пос. / Романовський О.Г, Пономарьов О.С., Лапузіна О.М. – Х.: НТУ «ХПІ», 2006. – 364 с.
11. Романовський О.Г., Грень Л.М., Серета Н.В. Професійно-етичні засади педагогічної діяльності: текст лекцій / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, Н.В. Серета. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2020. – 148 с.
12. Професійна та педагогічна етика: навч.-метод. посіб. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : «Видавництво КСВ», 2019. 85 с.
13. Професійна етика вищої освіти: навч. посіб./ А. П. Алексеєнко, К. І. Карпенко, Л. О. Гончаренко, В. В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 232 с.
14. Хованець Н.В. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату у педагогічному колективі / Н.В. Хованець, Т.В. Чаусова // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://mp2.uio.edu.ua/wp-content/uploads/2012/04/Хованець.pdf>
15. Шевченко Ю.М. Педагогічна деонтологія : навч.-метод. посіб. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. 130 с.
16. Шинкаренко Т. І. Культура міжнародного спілкування і професійна етика : підручник. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 291 с.

Допоміжні:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка. Київ, 2019. 208 с.
2. Борг Джеймс. Мистецтво говорити. Київ, 2019. 304 с.
3. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Київ, 2019. 344 с.

4. Кравченко О.П. Моральні принципи соціально-педагогічної діяльності. Наукові записки. Серія Психологія і педагогіка. Вип. 21. С. 223 – 230.
5. Нечепоренко Л.С. Педагогічна майстерність. Монографія. – Харків: Видавничий центр ХНУ, 2009. – 276 с.
- Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 244 с.
- Романовський О.Г. Зміст і сутність педагогічної діяльності / Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Пазиніч С.М., Черваньова З.О., Гайворонська В.В. – Харків: НТУ «ХП», 2007. – 228 с.
- Фіцула М.М. Педагогіка / М.М. Фіцула. – К. : Знання, 2000. – 653 с.

Інтернет-ресурси:

1. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України: наказ Міністерство України у справах молоді та спорту від 9 вересня 2005 р. URL: <http://ua-info.biz/legal/basent/uasmwngr.htm>.
 2. Етичний кодекс соціального педагога. URL: <https://sites.google.com/a/kubg.edu.ua/osoblivosti-socialno-pedagogicnoie-dialnostiv-znz/eticnij-kodeks-socialnogo>
 3. Етичний кодекс у просторі кодексової культури соціальної роботи. URL: <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2009/4/16.pdf>
 4. Етичні норми і принципи соціальної педагогіки. URL: https://stud.com.ua/56597/pedagogika/eticni_normi_printsipi_sotsialnoyi_pedagogik
- Кодекс етики соціального педагога. URL: <https://studfile.net/preview/5259421/page:7/>

ТЕСТИ ДЛЯ АТЕСТАЦІЇ ЗНАНЬ

Варіант 1.

1. В структурі педагогічної етики виділяють:

- а) чотири основні блоки;
- б) два основні блоки;
- в) три основні блоки;
- г) шість основних блоків;

2. Форма суспільної свідомості та вид суспільних відносин, спрямованих на ствердження самоцінності особистості та рівність всіх людей – це:

- а) етика;
- б) мораль;
- в) моральність;
- г) філантропія.

3. Совість це:

а) категорія етики, що характеризує здатність особистості здійснювати самоконтроль, усвідомлювати моральні суспільні обов'язки, вимагати від себе їх виконання і виробляти самооцінку здійснення вчинків;

б) усвідомлення моральної відповідальності індивіда за свою поведінку, що включає моральну самооцінку, вольовий самоконтроль з точки зору моралі всього суспільства;

в) вірно всі вище трактування.

4. Моральна відповідальність це:

а) нормативна категорія, що регламентує соціальні обов'язки, котрі повинен виконувати індивід в силу суспільної необхідності;

б) категорія етики, що характеризує здатність особистості здійснювати самоконтроль, усвідомлювати моральні суспільні обов'язки, вимагати від себе їх виконання і виробляти самооцінку здійснення вчинків;

в) відповідність поведінки, дій, результатів вчинку людини змісту моральних норм, її обов'язку, з урахуванням об'єктивних обставин і можливостей їх виконання.

5. До основних механізмів взаєморозуміння у процесі спілкування належать:

.....;

.....;

6. Демократичний стиль спілкування учителя з учнями характеризується ...

а) чітким та постійним контролем за діями учня;

б) систематичними перевітками набутих знань, умінь та навичок;

в) визнанням права учня на самостійний вибір, формування у нього адекватної самооцінки та віри в себе;

г) формуванням поваги до авторитету вчителя

7. «Комунікативний бар'єр» це:

- а) Непорозуміння між людьми, зумовлене тим, що повідомлення мають для них різний смисл.
- б) Неадекватне розуміння інформації, породжене особливостями мислення партнерів по спілкуванню.
- в) Перешкода створена особливостями мови того, хто говорить (діалекти, дефекти, невиразна мова).
- г) Не збігання у системах значень партнерів по комунікації – тезаурусах.
- д) всі відповіді вірні

8.. Індивідуальний підхід – це:

- а) очікування змін;
- б) пристосування до можливостей учня;
- в) активний вплив із врахуванням можливостей учня;
- г) позитивне ставлення до учня.

9. Особлива форма духовного засвоєння результатів пізнання, процесу віддзеркалення моральної дійсності, яка характеризується усвідомленням їх істинності:

- а). Моральні цінності
- б). Етичні знання
- в). Моральні норми
- г). Моральні переконання

10. Якому з рівнів спілкування належить наступна характеристика: «домінує формальна структура спілкування»

- а) Примітивний
- б) Стандартизований
- в) Діловий
- г) Особистісний

11. Конфлікти, що перешкоджають ефективній взаємодії і ухваленню рішень, називають:

- а) Конструктивними
- б) Продуктивними
- в) Неefективними
- г) Деструктивними
- д) Агресивними

12. Основою комунікативної культури є:

- а) Товариськість
- б) Гуманність
- в) Доброзичливість
- г) Поступливість
- д) Компроміс

Варіант 2.

1. Педагогічна етика це наука:

- а) про моральну цінність стосунків, вироблених у навчально-виховній діяльності;
- б) про сутність, зміст і особливості педагогічної моралі;
- в) що обґрунтовує категорії моралі, норми, принципи, функції у процесі педагогічної діяльності;
- г) вірне все вище назване

2. Справедливість виражає:

- а) загальне співвідношення цінностей і конкретний розподіл їх між суб'єктами, міра, спів розмірність, відповідність між правами і обов'язками людей, заслугами і їх визнанням, злочинними діями і покаранням;
- б) нормативна категорія, що регламентує соціальні обов'язки, котрі повинен виконувати індивід в силу суспільної необхідності;
- в) відповідність поведінки, дій, результатів вчинку людини змісту моральних норм, її обов'язку, з урахуванням об'єктивних обставин і можливостей їх виконання

3. Моральний обов'язок це:

- а) нормативна категорія, що регламентує соціальні обов'язки, котрі повинен виконувати індивід в силу суспільної необхідності;
- б) відповідність поведінки, дій, результатів вчинку людини змісту моральних норм, її обов'язку, з урахуванням об'єктивних обставин і можливостей їх виконання

4. До авторитету педагога відносять наступні категорії:

- а) Справедливість;
- б) Честь;
- в) Совість;
- г) Всі категорії вірні

5. До основних функцій спілкування належать:

.....;

.....;

6. До педагогічних здібностей можна віднести ...

- а) приємний голос, емоційність, товарицькість;
- б) емпатія, дидактичні, комунікативні, організаторські здібності;
- в) стійкість уваги, правдивість, толерантність.

7. Що є найважливішою особистісною та професійною рисою педагога:

- а) прагнення до виконання педагогічної діяльності;
- б) любов до дітей;
- в) самокритичність та стриманість;
- г) вимогливість

8. Стиль педагогічного спілкування, що ґрунтується на гуманному ставленні до партнера, супроводжується його позитивною оцінкою, орієнтований на його сильні сторони, називається:

- а) авторитарним;
- б) суперечливим;
- в) демократичним;
- г) ліберальним.

9. Стиль педагогічного спілкування, що ґрунтується на гуманному ставленні до партнера, врахуванні його позицій, називається:

- а) ліберальним;
- б) авторитарним;
- в) суперечливим;
- г) демократичним

10. Внутрішня основа розуму, моральна настанова, яка визначає мету і напрям вчинків людини, тверда впевненість у чомусь, заснована на певній ідеї, на світогляді

- а) Моральні цінності
- б) Етичні знання
- в) Моральні норми
- г) Переконання

11. Сприяють вибору розумного й продуманого рішення навіть у гострих конфліктних ситуаціях:

- а) Комунікабельність
- б) Витримка й самовладання
- в) Стресостійкість
- г) Передбачливість
- д) Творче мислення

12. Конфлікти, які сприяють прийняттю обґрунтованих рішень і розвитку взаємовідносин, називають:

- а) Конструктивними
- б) Продуктивними
- в) Неєфективними
- г) Деструктивними
- д) Агресивними

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система діагностики якості навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюють згідно положень кредитно-модульної системи організації навчального процесу, прийнятої в університеті.

Основні положення:

Загальна кількість модульних контрольних заходів, що мусить скласти студент з окремої навчальної дисципліни, визначається з урахуванням залікових модулів з цієї дисципліни і рекомендовано дорівнює двом академічним модулям за семестр.

За результатами модульного контрольного заходу рівень засвоєння студентом навчального матеріалу має бути оцінений за національною шкалою та шкалою ECTS.

Тижні для проведення модульного контролю (модульні тижні) рекомендуються графіком навчального процесу.

Кількість балів, отримана студентом при оцінюванні модулю та підсумковий бал поточної успішності з дисципліни, співвідноситься з оцінками за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до табл. 1.

1. Шкала оцінювання

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок	A
82 – 89	добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B
74 – 81		Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
64 – 73	задовільно	Задовільно – непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
60 – 63		Достатньо – відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії	E
35 – 59	незадовільно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Регламентується наступний комплект балів для отримання оцінки за модуль: результат поточного контролю (усереднено за оцінюванням завдань, проектів, тренінгів, відповідей) – максимум 20 балів (табл. 3) та результат засвоєння блоку самостійної роботи – максимум 30 балів (табл. 3,4).

Складання модулів обов'язкове. Студент не допускається до тестування з модуля без відпрацювання пропущених занять. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав мінімально необхідну кількість балів та більше.

Результати рейтингу з модулю доводяться до відома студентів не пізніше третього робочого дня після проведення контрольного заходу і, у разі відсутності претензій з боку студентів, вважаються остаточними.

Якщо студент не погоджується з рішенням про присвоєння йому балів рейтингу за модуль, то він повинен відразу після їх оголошення звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри та у визначений термін скласти усну атестацію з модуля перед комісією. Склад апеляційної комісії у кожному конкретному випадку визначається завідувачем кафедри. Рішення комісії є остаточним. Студент не може повторно складати зараховані модулі.

Студент, який не з'явився на модульний контроль або не отримав мінімальної кількості балів на модульному тижні, має право складати пропущений модуль під час залікового тижня.

Підсумковий рейтинг поточної успішності з дисципліни вираховується усередненням рейтингів з усіх модулів. Семестрова оцінка виставляється студенту з врахуванням результатів підсумкового тестування та поточного контролів (усереднені бали за модулі). Максимальна кількість балів, що студент може отримати при вивченні дисципліни, дорівнює 100 (див. табл. 1).

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань і базуються на технології стандартизованого тестового контролю.

2. Схема нарахування балів з модулів навчальної дисципліни

Показчик	Нарахування балів
Всього з модулю	від 60* до 100
В тому числі:	
відповіді на тестові питання	до 50
усні відповіді на семінарських заняттях	до 20
результат засвоєння блоку самостійної роботи	до 30

*- менша кількість отриманих балів недостатня для зарахування модулю, необхідна перездача.

Усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях оцінюються за шкалою від 12 до 20 балів відповідно до наступної регламентації (табл. 3)

3. Шкала оцінювання усної відповіді

20- бальна	Інтуїтивний аналог оцінюван	Оцінка за національною шкалою - Визначення
-----------------------	--	---

<i>шкала</i>	<i>ня</i>	
20	5 +	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи безпомилко чи зауважень, прояв креативного мислення
19	5	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи безпомилко чи зауважень
18	5 -	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи з одним непринциповим недоліком
17	4 +	Добре – вище середнього рівня з кількома помилками прирозумінні суті питання
16	4	Добре – в загальному правильна відповідь, робота з кількома помилками
15	4 -	Добре – в загальному правильна відповідь, робота з значною кількістю помилок
14	3 +	Задовільно – в загальному правильна відповідь, але ізвеликою кількістю недоліків і помилок
13	3	Задовільно – задовільно, наявна велика кількість недоліків і помилок
12	3 -	Задовільно – задовільняє лише найменші критерії, наявна велика кількість суттєвих недоліків і помилок

Самостійна робота оцінюється як сума балів за відповідність і обсяг наданого матеріалу та балів за захист цього матеріалу.

4. Шкала оцінювання відповідності змісту матеріалу самостійної роботи

<i>Шкала, бали</i>	Визначення
10	Повна відповідність змісту і достатній обсяг
8	Достатня відповідність змісту і достатній обсяг
6	Мінімально задовільна відповідність змісту і обсягу

ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Форми участі студентів у навчальних заняттях:

Заняття проводяться у формі лекцій та семінарів. Виклад матеріалу курсу і контроль засвоєння знань студентами здійснюються у вигляді тез основних положень кожної теми з їх подальшим обговоренням студентами (на базі самостійної підготовки).

Виступ студента чи **групова презентація** повинні містити чітке формулювання тези та її доведення чи спростування. Необхідним для позитивної оцінки елементом відповіді є відтворення різних точок зору, ілюстрація дискусійності висвітлюваного питання, а також власна позиція студента чи групи. Критеріями оцінки виступів чи групових презентацій є: відповідність джерелам і положенням наукової літератури; логічна послідовність викладу; наявність власної тези та ступінь її аргументованості.

Опанування. Вимогами до цієї форми участі у занятті є критичний аналіз попереднього виступу і висунення власної альтернативної тези.

Групова дискусія. Дискусія здійснюється між 2-4 групами студентів, кожна з яких пропонує власне розв'язання запропонованої викладачем проблеми, а також висуває контраргументацію на аргументи команд опонентів. Оцінювання групової дискусії здійснюється двома студентами, попередньо обраними з цією метою.

Форми поточного контролю: оцінювання домашніх самостійних завдань, що презентуються на семінарських заняттях, есеї.

Іспит відбувається у письмовій формі.

Форма проведення іспиту

До екзаменаційних білетів включені тести, теоретичні питання і практичні завдання: *Приклади тестових завдань:*

1. Ставити пропущене слово: _____ – сфера (спосіб) нормативної регуляції діяльності людини в суспільстві, особлива форма суспільної свідомості та вид суспільних відносин.
2. Уміння спілкуватися з людьми, гнучкість поведінки, емоційність
 1. Толерантність
 2. Честь
 3. Справедливість
 4. Інтелігентність
 5. Чесність
 6. Комунікабельність

Приклади теоретичних питань:

1. Функції еяки.
2. Педагогічні конфлікти та шляхи їх подолання.

Питання на іспит

1. Охарактеризуйте предмет і завдання педагогічної етики.
2. Який вплив, на Вашу думку, має культура педагогічної праці на ефективність навчально-виховного процесу? Відповідь обґрунтуйте.
3. Розкрийте походження і взаємозв'язок понять «етика», «мораль», «моральність».
4. Дайте характеристику методів розвитку педагогічного інтересу. Дайте характеристику основних категорій педагогічної етики.
5. Проаналізуйте зв'язок між категоріями: мовлення – культура – моральність.
6. Наведіть приклади з життя видатних людей, в яких розкривається роль самовиховання особистості.
7. Розкрийте значення здатності до саморегуляції та самоаналізу у роботі педагога.
8. Висловіть своє ставлення до проблеми свободи і відповідальності в діяльності педагога.
9. Розкрийте зміст поняття «моральна свідомість педагога».
10. Охарактеризуйте основні принципи педагогічного спілкування.
11. Охарактеризуйте структуру моральної свідомості педагога.
12. Визначте роль вміння самопізнання у формуванні професійної майстерності.
13. Чи впливає характер системи виховання, в якій працює педагог, на його особистість? Якщо впливає, то як? Наведіть приклади.
14. Розкрийте зміст поняття «педагогічний такт» як компонента моральної культури педагога.
15. Назвіть і охарактеризуйте принципи ефективної організації професійного педагогічного спілкування. В чому полягає багатогранність і поліфункціональність повноцінного педагогічного спілкування?
16. Складіть рекомендації під рубрикою: «Вчись володіти собою».
17. Розкрийте зміст поняття «педагогічний конфлікт» та охарактеризуйте його види.
18. Чи можна стверджувати, що мораль слугує єднанню людей, утвердженню моральної спільності людства? Відповідь обґрунтуйте.
19. Проаналізуйте особливості педагогічних конфліктів та розкрийте шляхи їх подолання.
20. Дайте характеристику основним принципам педагогічної етики.
21. Розкрийте шляхи реалізації принципів педагогічної етики у професійній діяльності викладача професійної освіти.
22. Визначте суть поняття «моральний ідеал». Доведіть дієвість морального ідеалу в конфліктній ситуації.
23. Проаналізуйте етапи розвитку конфлікту.
24. Доведіть соціальну доцільність педагогічної моралі.
25. Як, на Вашу думку, виявляється взаємозв'язок етики і майстерності в діяльності педагога?

26. Розкрийте суть поняття «кодекс професійної етики педагога».
27. Дайте характеристику складовим моральної свідомості педагога.
28. Толерантність в педагогічній діяльності.
29. Охарактеризуйте основні розділи кодексу професійної етики педагога.
30. Розкрийте суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування.
31. Складіть перелік своїх позитивних і негативних якостей як майбутнього педагога. Обґрунтуйте свої оцінки.
32. Доведіть важливість створення кожним майбутнім педагогом свого особистого кодексу професійної етики.
33. Дайте характеристику морально-психологічним бар'єрам у спілкуванні педагога з колегами.
34. Розкрийте роль педагогічної спостережливості у професійній діяльності.
35. Дайте характеристику методам розвитку педагогічної спостережливості.
36. Дайте характеристику стилям педагогічного спілкування. Виокреміть і проаналізуйте професійно значущі якості особистості педагога.
37. Проаналізуйте функції професійної етики педагога.
38. Наведіть приклади, які підтверджують наступність професійних моральних цінностей.
39. Розкрийте специфіку педагогічної діяльності.
40. Висловіть своє ставлення до проблеми творчості та конкурентоспроможності в педагогічній діяльності.
41. Розкрийте морально-психологічні засади професійно-ділового спілкування педагога.
42. Розкрийте суть проблеми субординації в педагогічному колективі.
43. Проаналізуйте зміст культури педагогічного спілкування у ЗВО.
44. Які можливі форми творчості в педагогічній діяльності?
45. Розкрийте чинники, що сприяють задоволеності професіонала своєю роботою стосовно діяльності педагога.
46. Проаналізуйте морально-етичні аспекти діяльності керівника.
47. Розкрийте специфіку етики відносин в системі «педагог-студент».
48. Прослідкуйте зв'язок культури педагогічної праці з індивідуальними властивостями особистості.
49. Норми етичної поведінки викладачів стосовно колег
50. Розкрийте сутність морально-психологічної культури педагога

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Із запропонованих тем бажано обрати ту тему, що найбільш повно відповідає Вашим пізнавальним інтересам. При виборі теми і визначенні її змісту консультируйтесь з викладачем, а також використовуйте літературу, яка подана у відповідній темі семінарського заняття.

Вимоги до виконання й оформлення індивідуального завдання

- робота має включати: титульний аркуш, на якому зазначається прізвище студента, курс, група, назва предмета, прізвище викладача, тема завдання; зміст, що включає вступ, декілька розділів і висновок, при цьому назви параграфів повинні відбивати ключові проблеми і логіку розкриття теми;

- обсяг роботи – до 20 сторінок тексту (шрифт 14);

- у тексті роботи з виділенням усіх структурних підрозділів мають бути самостійні висновки за обраною темою, а також коректні посилання на пророблені джерела;

- список літератури має включати не менше п'яťох джерел за темою, у тому числі соціологічні словники і підручники із соціології права, теорії права.

Виконуючи завдання, необхідно показати розуміння і знання основних теоретичних концепцій у галузі розробки конкретних соціально-правових проблем, опанувати змістовну сутність категорій, понять і законів соціології права, виявити знання базових (загальних і спеціальних) методів і методологічних підходів до вивчення правових питань. При написанні роботи бажано описувати не тільки базові питання, які запропоновані навчальними посібниками, але й самостійно обирати проблеми, розглянуті у спеціальній соціологічній і правовій літературі (статтях, монографіях). Особливу увагу слід приділити правильному оформленню посилань на використовувані джерела.

У вступі повинна міститися постановка проблеми відповідно до обраної теми й обґрунтування її актуальності та значущості. Компонування матеріалу має бути логічно побудоване й обґрунтоване. При вивченні соціології права співвіднесіть ідеї класиків соціологічної думки з реальною соціально-правовою практикою й сучасними соціально-правовими дослідженнями за обраною проблемою.

Тематика індивідуальних завдань (есеї, творчі роботи)

1. Студент виконує письмову роботу і презентацію по одній з тем, що розкривають специфіку педагогічного вивчення аспектів етики
Вплив культури педагогічної праці на ефективність навчально-виховного процесу.
- 2).Складіть програму самовдосконалення з питань комунікативної культури, культури педагогічної праці в цілому.
- 3).Пригадайте та опишіть ситуації, коли дорослий (батьки, вихователь) покарав дитину. Проведіть письмовий аналіз ситуації на основі алгоритму розв'язання педагогічних задач: а) постановка проблеми; б) діагностика ситуації (мотиви вчинків учасників, визначення вікових, індивідуальних і типологічних особливостей учасників, факторів середовища, спадковості, виховання тощо); в) постановка виховного завдання (визначення педагогічних помилок, постановка виховного завдання стосовно проблеми дитини); г) визначення методики педагогічної взаємодії (реакції діалогового спілкування, прийоми непрямої).
- 4).Складіть рекомендації під рубрикою: «Вчись володіти собою».
- 5).Виконайте тест К.Томаса. «Визначення стилю поведінки в конфліктній ситуації»
Зробіть висновок щодо власної стратегії взаємодії

Навчальне видання

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА

Методичні вказівки
для самостійного вивчення дисципліни

Укладач:

Грабар Наталя Григорівна

Підписано до друку . .2023 р.
Формат 60 x 84 1/16. Гарнітура Garamond Умовн. друк. арк. –
Наклад – 100 прим.
Державний
біотехнологічний
університет 61002, м.
Харків, вул.

А
Л
Ч
Е
В
С
Ь
К
И
Х
,